

Udskriftsdato: 23. december 2025

SKR nr 9718 af 13/06/2022 (Historisk)

Skrivelse om bekendtgørelse om adgangen til at telefonere for indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: Justitsmin., Direktoratet for
Kriminalforsorgen, j.nr. 22-61-0119

Senere ændringer til forskriften

SKR nr 9730 af 28/06/2022

Skrivelse om bekendtgørelse om adgangen til at telefonere for indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner

Vedørerende bekendtgørelse om adgangen til at telefonere for indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (telefonbekendtgørelsen).

1. Loven

1.1. Indledning

De indsattes ret til at føre telefonsamtaler er reguleret i straffuldbyrldelseslovens § 57 og § 57 a. Efter § 57, stk. 1, har de indsatte, i det omfang det er praktisk muligt, ret til at føre telefonsamtaler. Efter § 57, stk. 2, kan denne ret begrænses, hvis dette findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, af hensyn til kriminalforsorgens indsats mod radikaliserings og ekstremisme, af hensyn til at forebygge kriminalitet eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen. Disse bestemmelser omfatter indsatte i alle kriminalforsorgens institutioner, dvs. indsatte i både fængsler, arresthuse og udslusningsængsler.

Efter § 57, stk. 3, optages, påhøres eller aflyttes telefonsamtalen i lukkede institutioner uden retskendelse, medmindre dette ikke findes nødvendigt ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelsen af den forurettede ved lovovertrædelsen. Af bestemmelsen fremgår endvidere, at hvis telefonsamtaler optages, aflyttes eller påhøres, skal samtalepartneren forinden gøres bekendt hermed. Optagelser af telefonsamtaler slettes senest 6 måneder efter, at de er foretaget.

Ved en ændring af straffuldbyrldelsesloven i 2012 blev bestemmelsen i straffuldbyrldelseslovens § 57, stk. 3, præciseret, således at det udtrykkeligt fremgår af bestemmelsen, at der også kan ske optagelse af samtalerne. Ifølge lovbemærkningerne forudsattes der med lovændringen ingen ændringer af praksis med hensyn til de indsattes mulighed for at få en generel tilladelse til at ringe til bestemte telefonindehavere, således at der altid sker optagelse af samtalen, se nærmere nedenfor i pkt. 2.5.

Ved en ændring af straffuldbyrldelsesloven i 2022 er der indsat en ny § 57 a om særlige regler om adgang til at telefonere for livstidsdømte og visse forvaringsdømte, se nærmere nedenfor i pkt. 1.4.

1.2. Ledende eller koordinerende rocker-/bandemedlemmer

I straffuldbyrldelseslovens § 57, stk. 4, er der ved lov nr. 672 af 8. juni 2017 indsat en ny bestemmelse. Det fremgår af denne bestemmelse, at telefonsamtaler til og fra en indsat, som af politiet skønnes at indtage en ledende eller koordinerende rolle i en gruppe af personer, som tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, skal optages, påhøres eller aflyttes, medmindre det er åbenbart, at det ikke er nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til at forebygge kriminalitet. Det fremgår af bestemmelsen, at såfremt samtalen optages, påhøres eller aflyttes, skal samtalepartneren forinden gøres bekendt hermed. Endvidere fremgår det af bestemmelsen, at optagelse af telefonsamtaler slettes senest 6 måneder efter, at de er foretaget. Af lovbemærkningerne til § 57, stk. 4, fremgår, at det vil bero på et politifagligt skøn, om en indsat kan antages at indtage en ledende eller koordinerende rolle i den gruppering, som den pågældende har tilknytning til. Se nærmere herom nedenfor under pkt. 2.1, hvor en bestemmelse i bekendtgørelsens § 6 er omtalt.

1.3. Terrordømte og radikaliserede indsatte

Som det fremgår ovenfor, følger det af straffuldbyrldelseslovens § 57, stk. 2, at adgangen til at føre telefonsamtaler bl.a. kan nægtes, hvis det findes nødvendigt af hensyn til kriminalforsorgens indsats mod

radikalisering og ekstremisme. Dette blev indført ved en lovændring pr. 1. februar 2019. Det fremgår af telefonbekendtgørelsens § 2, stk. 2, hvornår telefonsamtaler kan nægtes, hvis det findes nødvendigt af hensyn til kriminalforsorgens indsats mod radikalisering og ekstremisme, hvorfor der henvises til pkt. 2.1, der omtaler bekendtgørelsens § 2, stk. 2.

Der er ligeledes pr. 1. februar 2019 ved den pågældende ændring i straffuldbyrdelsesloven indsat et nyt stykke 5 i § 57, hvor det fremgår, at telefonsamtaler til og fra en indsat, som er dømt for overtrædelse af en af de forbrydelser, der er nævnt i straffelovens 12. eller 13. kapitel, eller som kriminalforsorgen skønner at være radikaliseret, ekstremistisk eller i risiko for at blive det, skal optages, påhøres eller aflyttes, hvis dette skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, af hensyn til kriminalforsorgens indsats mod radikalisering og ekstremisme eller af hensyn til at forebygge kriminalitet.

1.3.1. Det følger af lovbemærkningerne, at bestemmelsen særligt har sigte på at understøtte kriminalforsorgens resocialiserende arbejde, idet det er vurderingen, at den pågældende persongrupperes uhindrede kontakt til omverdenen kan vanskeliggøre resocialisering af de pågældende, og at en uhindret kontakt med omverdenen vil kunne fastholde den indsatte i et radikaliseret miljø eller påvirke den indsatte til at blive en del af et sådant miljø.

Af lovbemærkningerne fremgår det endvidere, at ordningen finder anvendelse, uanset hvilken af bestemmelserne i straffelovens 12. eller 13. kapitel den indsatte er dømt for overtrædelse af, og uanset baggrunden herfor. Det er således ikke en betingelse, at den pådømte kriminalitet udspringer af f.eks. religiøs ekstremisme.

Ordningen finder tillige anvendelse, hvis kriminalforsorgen skønner, at den indsatte er radikaliseret, ekstremistisk eller i risiko for at blive det.

Ifølge lovbemærkningerne finder foranstaltningen anvendelse både i forhold til personer, der har – eller er i risiko for – at udvikle radikale eller ekstremistiske holdninger, men som ikke nødvendigvis søger at fremme disse gennem ulovlige midler, og i forhold til personer, der søger at fremme radikale og ekstreme holdninger gennem vold eller andre ulovlige midler.

Spørgsmålet om, hvorvidt en indsat er radikaliseret, ekstremistisk eller i risiko for at blive det, beror på kriminalforsorgens skøn. Ved vurderingen heraf, kan kriminalforsorgen – afhængig af omstændighederne i den konkrete sag – enten lægge egne oplysninger til grund, eller indhente en udtalelse fra politiet eller andre myndigheder.

For at bringe foranstaltningen i anvendelse over for den pågældende gruppe af indsatte, er det alene afgørende, at det ifølge kriminalforsorgens skøn er påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, af hensyn til kriminalforsorgens indsats mod radikalisering og ekstremisme eller af hensyn til at forebygge kriminalitet. Ved vurderingen heraf vil kriminalforsorgen – afhængig af omstændighederne i den konkrete sag – enten kunne lægge egne oplysninger til grund eller indhente en udtalelse fra politiet eller andre myndigheder.

Dog er det ifølge lovbemærkningerne ikke enhver ændring i den indsattes adfærd, der kan være tegn på radikalisering eller ekstremisme, som vil udgøre et tilstrækkeligt grundlag for kriminalforsorgen til at iværksætte foranstaltningen. Der må således være tale om holdepunkter af en mere fast karakter, der sandsynliggør, at den indsatte er radikaliseret eller i risiko for at blive det.

Spørgsmålet om, hvorvidt det er påkrævet at bringe foranstaltningen i anvendelse må i øvrigt afgøres konkret i hver enkelt sag ud fra en samlet vurdering af de tilgængelige oplysninger om den indsatte. I denne vurdering kan bl.a. indgå oplysninger om den pådømte kriminalitet og kriminalforsorgens egne

observationer under afsoning eller varetægtsfængsling, herunder observationer relateret til den indsatte adfærd, udtalelser, brug af litteratur, effekter, symboler og besøgende. Også oplysninger modtaget fra andre myndigheder vil kunne inddrages i vurderingen.

Det må endvidere overvejes i hvert enkelt tilfælde, om formålet med at bringe foranstaltningen i anvendelse vil kunne tilgodeses ved mindre indgribende foranstaltninger. Eksempelvis vil der ikke være grundlag for at bringe foranstaltningen i anvendelse, hvis formålet kan opnås ved personalet i institutionens samtaler med den indsatte.

I øvrigt er det omtalt i lovbemærkningerne, at indsatsen mod radikalisering og ekstremisme kan omfatte enhver form for resocialiserende påvirkning af den nævnte gruppe af indsatte i bredeste forstand, dvs. enhver indsats, der tager sigte på at anspore og understøtte den indsatte i at leve en kriminalitetsfri tilværelse.

Det følger herudover af lovbemærkningerne, at begreberne »radikalisering« og »ekstremisme« ikke er entydige begreber, men dækker over varierende grader af tilslutning til radikale og ekstreme synspunkter og handlinger.

Radikalisering er en proces, som kan foregå på forskellige måder, og som kan ske over kortere eller længere tid. Der er ingen simple årsagssammenhænge, og radikaleringen kan igangsættes på baggrund af mange forskellige faktorer og have forskellige endemål. Radikaleringen kan komme til udtryk ved støtte til radikale synspunkter eller en ekstremistisk ideologi og kan også medføre accept af brugen af vold eller andre ulovlige midler for at opnå et politisk eller religiøst mål.

Ekstremisme er bl.a. kendetegnet ved forenkede verdensopfattelser og fjendebilleder, hvor bestemte grupper eller samfundsforhold ses som truende, samt intolerance og manglende respekt for andre menneskers synspunkter, frihed og rettigheder. Begrebet omfatter endvidere afvisning af grundlæggende demokratiske værdier og normer, manglende accept af demokratiske beslutningsprocesser og anvendelse af ulovlige og eventuelt voldelige metoder for at opnå et politisk eller religiøst ideologisk mål.

Det følger desuden af lovbemærkningerne, at anvendelsen af ordningen ikke er betinget af, at den indsatte telefonsamtaler har et nærmere bestemt indhold. Telefonsamtaler, hvis indhold må formodes ikke at være af religiøs eller ekstremistisk karakter, kan således også optages, påhøres eller aflyttes som led i foranstaltningen.

Det er i øvrigt i lovbemærkningerne understreget, at en telefonsamtale, i de tilfælde der er omfattet af § 57, stk. 5, skal afbrydes, hvis samtalen påhøres eller aflyttes, og det findes påkrævet.

1.3.2. I de tilfælde, hvor der er tale om telefonsamtaler med nærtstående, følger det af lovbemærkningerne, at der vil være en vis formodning for, at det ikke er påkrævet at iværksætte foranstaltningen.

Dette gælder dog ikke telefonsamtaler med nærtstående, der er dømt for overtrædelse af en af de i straffelovens 12. eller 13. kapitel omhandlede forbrydelser, hvor foranstaltningen kan iværksættes.

Også i situationer, hvor politiet eller kriminalforsorgen er i besiddelse af oplysninger om, at en nærtstående er radikaliseret, ekstremistisk eller i risiko for at blive det, vil foranstaltningen kunne iværksættes i forhold til denne persongruppe.

I situationer, hvor politiet eller kriminalforsorgen er i besiddelse af oplysninger om, at en indsat har misbrugt eller vil misbruge adgangen til at kommunikere med nærtstående, vil foranstaltningen ligeledes kunne iværksættes i forhold til nærtstående.

1.4. Særlige regler for livstidsdømte og visse forvaringsdømte

1.4.1. En indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, må ikke uden tilladelse føre telefonsamtaler i de første 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller indtil den pågældende har været anbragt i forvaring i de første 10 år, jf. straffuldbyrddelseslovens § 57 a. Det fremgår af straffuldbyrddelseslovens § 57 a, stk. 2, at kriminalforsorgen meddeler tilladelse til at føre telefonsamtaler med nærtstående eller personer, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen. Der kan meddeles tilladelse til at føre telefonsamtaler med andre end nærtstående eller personer, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen, hvis særlige omstændigheder taler herfor. Der kan således som udgangspunkt ikke gives tilladelse til at føre telefonsamtaler med personer, som den pågældende ikke havde kontakt til før varetægtsfængslingen, dvs. nye relationer, jf. dog nedenfor under pkt. 1.4.2.

Det fremgår af bekendtgørelsens § 2, stk. 3, at tilladelse efter straffuldbyrddelseslovens § 57 a, stk. 2, gives af kriminalforsorgsområdet.

Det fremgår af lovbemærkningerne (lovændring i 2022), at hvis der ikke er tale om nærtstående, vil det være afgørende for, om der skal meddeles tilladelse, at den indsatte har haft kontakt til den pågældende før varetægtsfængslingen. Begrebet »kontakt« indebærer, at der skal have været en forbindelse mellem den indsatte og den pågældende person, som den indsatte ønsker at føre telefonsamtale med. Det er ikke afgørende, hvor lang tid siden der sidst har været kontakt, og at der f.eks. ikke har været kontakt mellem de pågældende i en årrække. Det forudsættes dog, at der har været en indbyrdes dialog mellem den indsatte og den pågældende. Det, at enten den indsatte eller den anden part har taget kontakt uden at have modtaget svar – f.eks. ved at sende et brev eller ved at skrive en besked til den pågældende over internettet uden at have modtaget svar – er således ikke tilstrækkeligt til, at der er tale om kontakt. Det vil i den forbindelse heller ikke være tilstrækkeligt til, at der er skabt kontakt, hvis den indsatte følger pågældende på sociale medier eller lignende. Det vil desuden heller ikke være tilstrækkeligt til, at der er etableret kontakt, at den indsatte blot ved, hvem den pågældende person er, uden at der har været en dialog mellem den indsatte og den pågældende person.

Af lovbemærkningerne fremgår det endvidere, at kontakten desuden skal være opstået før varetægtsfængslingen. Herved forstås tidspunktet for afsigelsen af den kendelse, hvor den pågældende varetægtsfængsles i den sag, som senere fører til, at den pågældende idømmes livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid. Hvis den pågældende senere løslades og varetægtsfængsles igen, vil der ved fastlæggelsen af tidspunktet skulle tages udgangspunkt i tidspunktet for den seneste varetægtsfængsling. Hvis den pågældende har siddet varetægtsfængslet for en anden overtrædelse, end den som vedkommende senere dømmes for, f.eks. hvis sigtelsen senere ændres til et forhold, som kan medføre fængselsstraf på livstid, vil der uanset dette skulle tages udgangspunktet i tidspunktet for denne varetægtsfængsling ved anvendelsen af bestemmelsen. Såfremt der skulle opstå en situation, hvor den pågældende ikke forinden den afsagte dom er varetægtsfængslet, vil bestemmelsen skulle finde anvendelse fra domsafsigelsestidspunktet.

Det påhviler den indsatte at påvise, at der er tale om en nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen. Dette indebærer, at det som klar hovedregel er op til den indsatte selv at fremskaffe oplysninger, der kan påvise dette. Kriminalforsorgsområdet bør dog i relevant og muligt omfang foretage opslag i relevante it-systemer med henblik på at konstatere, om der er tale om en nærtstående til den pågældende indsatte.

Er der tale om enten en nærtstående eller en person, som den indsatte har haft kontakt med før varetægtsfængslingen, vil kriminalforsorgsområdet være forpligtet til at meddele tilladelse efter bestemmelsen. Reglerne i straffuldbyrddelseslovens § 57, stk. 2-5 vil dog fortsat skulle iagttages, og dette kan i

praksis betyde, at tilladelse til at føre telefonsamtale alligevel kan afslås, jf. også nedenfor under pkt. 1.4.4.

1.4.2. Kriminalforsorgsområdet kan give tilladelse til at føre telefonsamtaler med andre end nærtstående og til andre end de personer, som den livstids- eller forvaringsdømte havde kontakt til før varetægtsfængslingen, hvis særlige omstændigheder taler herfor, jf. straffuldbyrddelseslovens § 57 a, stk. 2, 2. pkt. Ved vurderingen skal der ifølge lovbemærkningerne tages hensyn til den indsatte mulighed for social omgang med andre mennesker. Bestemmelsen kan anvendes i de situationer, hvor det kan konstateres, at den indsatte ikke har familie eller i øvrigt kontakt med andre, eller hvis den indsatte familie eller sådanne kontakter ikke ønsker at være i kontakt med den indsatte. Hvis kriminalforsorgen konstaterer, at dette er tilfældet, skal det overvejes, om den indsatte skal tilbydes kontakt med andre, eksempelvis en besøgsven. Kriminalforsorgen skal af egen drift være opmærksom på, om den indsatte bør tilbydes kontakt, hvis de ovenstående omstændigheder gør sig gældende. Bestemmelsen kan desuden anvendes i de situationer, hvor en retshjælpsorganisation eller lignende ønsker at komme i kontakt med den pågældende indsatte for at bistå denne. Bestemmelsen kan også anvendes i de tilfælde, hvor den indsatte i øvrigt ønsker at opnå kontakt til medierne, f.eks. med henblik på at gøre opmærksom på fængselsforholdene.

1.4.3. Straffuldbyrddelseslovens § 57 a, stk. 1, finder ikke anvendelse ved telefonsamtaler med de personer og myndigheder, som er nævnt i straffuldbyrddelseslovens § 56, jf. § 57 a, stk. 3.

1.4.4. Reglerne i straffuldbyrddelseslovens § 57, stk. 2-5 vil dog fortsat skulle iagttages, hvilket bl.a. betyder, at det kan nægtes, at der føres en telefonsamtale, hvis dette findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, af hensyn til kriminalforsorgens indsats mod radikalisering og ekstremisme, af hensyn til at forebygge kriminalitet eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen. Det betyder ligeledes, at de rettigheder har efter § 57 skal iagttages. Eksempelvis vil optagelser af telefonsamtaler, som foretages efter § 57, stk. 3, fortsat skulle slettes senest 6 måneder efter, at de er foretaget, jf. stk. 3, 3. pkt.

1.4.5. Når en indsat har udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, og når en indsat, der er idømt forvaring for en overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, har været anbragt i forvaring i 10 år, er det herefter de almindelige regler om at føre telefonsamtaler, der gælder.

1.4.6. Hvis en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, overtræder én eller flere af tilladelseskravene i besøgs-, brevvekslings- og telefonireglerne i straffuldbyrddelseslovens § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, eller § 57 a, stk. 1, skal der ifølge straffuldbyrddelseslovens § 67, nr. 10, ikendes disciplinærstraf.

Der vil som udgangspunkt ikke kunne anvendes straffcelle for overtrædelse af tilladelseskravene i besøgs-, brevvekslings- og telefonireglerne, medmindre betingelserne i straffuldbyrddelseslovens § 68, stk. 2, nr. 7 (grovere eller oftere gentagne forseelser), er opfyldt. Se også nedenfor under pkt. 1.4.7. om afskæring fra retten til besøg, brevveksling og telefoni.

1.4.7. Efter straffuldbyrddelseslovens § 59 b kan en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, og som flere gange har overtrådt én eller flere af bestemmelserne i § 51 a, stk. 1, § 55 a, stk. 1, eller § 57 a, stk. 1, afskæres fra at have ret til besøg, brevveksling og telefoni i et nærmere bestemt tidsrum, jf. også bekendtgørelsens § 2, stk. 3.

Bestemmelsen finder alene anvendelse i gentagelsestilfælde. Den indsatte kan således alene ikendes almindelig disciplinærstraf ved en førstegangsovertrædelse af én eller flere af bestemmelserne. Det fremgår af lovbemærkningerne til bestemmelsen, at der kan ske afskæring, uanset at den indsatte alene

har overtrådt eksempelvis reglerne om telefoni og ikke reglerne om brevveksling og besøg. Overtrædelser af reglerne vedrørende én kommunikationsform kan således få konsekvenser for alle kommunikationsformer. Den indsatte vil derfor ikke kunne få besøg, brevveksle eller telefonere i et nærmere bestemt tidsrum. Den indsatte vil i tidsrummet således også være afskåret fra eksempelvis at brevveksle med nærtstående. Såfremt kriminalforsorgsområdet modtager breve til den indsatte i løbet af tidsrummet, hvor denne ikke må brevveksle, skal disse udleveres til den indsatte ved udløbet af tidsrummet. Hvis den indsatte modtager breve fra myndigheder eller lignende, skal disse dog udleveres til den indsatte som normalt. Uanset afskæringen af kontakt vil den indsatte dog fortsat have mulighed for frit at telefonere og brevveksle med de personer og myndigheder mv., som er nævnt i straffuldbyrddelseslovens § 56. Den indsatte vil desuden opretholde sin ret til besøg og samtale efter straffuldbyrddelseslovens § 51, stk. 2 og 3.

Det fremgår af straffuldbyrddelseslovens § 59 b, at den indsatte kan afskæres fra at have ret til besøg, brevveksling og telefoni i et »nærmere bestemt tidsrum«. Ifølge lovbemærkningerne vil dette betyde, at den indsatte som udgangspunkt skal afskæres kontakt i et tidsrum på 4 uger den første gang, bestemmelsen finder anvendelse. I tilfælde af gentagne overtrædelser, bør tidsrummet som udgangspunkt udmåles til en periode på dobbelt så lang tid som den forudgående, således at den indsatte afskæres kontakt i 8 uger ved en overtrædelse anden gang. Dette udgangspunkt kan dog fraviges i nedadgående retning, hvis der eksempelvis er forløbet flere år mellem de to overtrædelser, eller hvis den indsatte har overtrådt bestemmelserne så mange gange, at en afskæring af kontakt findes at være uforholdsmæssigt lang. Uanset gentagelsestilfælde kan den indsatte maksimalt afskæres kontakt i et tidsrum på 3 måneder.

1.4.8. Efter straffuldbyrddelseslovens § 123 b straffes den, der forsætligt overtræder tilladelseskravene i bl.a. straffuldbyrddelseslovens § 57 a, stk. 1, med bøde.

Bestemmelsen kan ifølge lovbemærkningerne anvendes, hvor en livstidsdømt eller forvaringsdømt, der er dømt for overtrædelse af en bestemmelse, der hjemler straf af fængsel på livstid, i strid med tilladelseskravet i § 57 a, stk. 1, får kontakt igennem telefoni uden forudgående tilladelse.

Strafbestemmelsen finder ikke anvendelse i de tilfælde, hvor der ikke er krav om tilladelse, eksempelvis hvis der er tale om telefonsamtaler med personer og myndigheder, hvormed den indsatte har ret til ukontrolleret brevveksling efter straffuldbyrddelseslovens § 56, jf. § 57 a, stk. 3.

Bestemmelsen finder ikke kun anvendelse over for den indsatte. Også personer inden for eller uden for institutionen, der medvirker til overtrædelse af § 57 a, vil kunne straffes efter bestemmelsen.

Dette vil eksempelvis kunne være tilfældet, hvis en nærtstående til en livstids- eller forvaringsdømt forsætligt faciliterer telefonisk kontakt til en person, som den indsatte ikke må have kontakt til uden forudgående tilladelse, og den indsatte ikke har fået en sådan tilladelse. Som et andet eksempel kan nævnes det tilfælde, hvor en anden indsat hjælper den livstids- eller forvaringsdømte til overtrædelse af bestemmelserne ved at facilitere kontakt mellem den livstids- eller forvaringsdømte og en person uden for fængslet.

1.5. Øvrige lovbestemmelser

Det fremgår af § 57, stk. 6, at telefonsamtaler med personer og myndigheder, som den indsatte i medfør af straffuldbyrddelseslovens § 56, stk. 1, kan brevveksle ukontrolleret med, ikke optages, påhøres eller aflyttes.

Efter § 57, stk. 7, kan justitsministeren fastsætte regler om gennemførelsen af de indsattes ret til at føre telefonsamtaler. Der kan endvidere fastsættes regler om optagelse af telefonsamtaler og om kontrol af optagelserne. Telefonbekendtgørelsen er udstedt i medfør af bemyndigelsesbestemmelsen i § 57, stk. 7.

2. Bekendtgørelsen

Bekendtgørelsen er bygget op således, at kapitel 1 (§§ 1-6) indeholder fælles bestemmelser, som gælder i alle institutioner, mens kapitel 2 (§§ 7-9), kapitel 3 (§§ 10-11) og kapitel 4 (§§ 12-19) indeholder regler for henholdsvis åbne fængsler, arresthuse og lukkede fængsler, herunder Københavns Fængsler. Der er ikke i bekendtgørelsen fastsat særlige regler for indsatte, der opholder sig i kriminalforsorgens udslusningsfængsler. Dette skyldes, at mens de indsattes lovbestemte ret til at telefonere i det hele er relevant i forhold til indsatte i udslusningsfængslerne, vil det kun i meget begrænset omfang være relevant i forhold til disse indsatte at foretage begrænsninger i denne ret ud fra ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn m.v.

2.1. Regler i bekendtgørelsen som gælder for alle institutioner

I overensstemmelse med bestemmelsen i straffuldbyrdelseslovens § 57, stk. 2, fremgår det af bekendtgørelsens § 2, stk. 1, at adgangen til at føre telefonsamtaler kan nægtes, hvis dette findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, af hensyn til at forebygge kriminalitet eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen.

Af bekendtgørelsens § 2, stk. 2, fremgår, at udover de i § 2, stk. 1, nævnte tilfælde, kan adgang til at føre telefonsamtaler for en indsat, som er dømt for overtrædelse af en af de forbrydelser, der er nævnt i straffelovens 12. eller 13. kapitel, eller som kriminalforsorgen skønner at være radikaliseret, ekstremistisk eller i risiko for at blive det, nægtes, hvis dette skønnes påkrævet af hensyn til kriminalforsorgens indsats mod radikalisering og ekstremisme. Bestemmelsen er indført på baggrund af en ændring af straffuldbyrdelseslovens § 57, stk. 2 (lovændring pr. 1. februar 2019), hvorefter adgangen til at føre telefonsamtaler tillige kan nægtes, hvis dette findes nødvendigt af hensyn til kriminalforsorgens indsats mod radikalisering og ekstremisme. Med bekendtgørelsens § 2, stk. 2, er det således administrativt fastsat, hvornår telefonsamtaler kan nægtes, hvis dette findes nødvendigt af hensyn til kriminalforsorgens indsats mod radikalisering og ekstremisme.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne under pkt. 1.3 vedrørende straffuldbyrdelseslovens § 57, stk. 5.

§ 4 i bekendtgørelsen fastslår, at anmodninger om at føre telefonsamtaler med myndigheder eller enkeltpersoner, som de indsatte efter lovens § 56, stk. 1, kan brevveksle ukontrolleret med, i almindelighed imødekommes. Tilsvarende gælder anmodninger om at føre telefonsamtale med forsvareren i en verserende sag om prøveudskrivning fra forvaring. At sådanne anmodninger i ”almindelighed” imødekommes, indebærer, at tilladelse til at telefonere til de pågældende kun kan nægtes i helt særlige tilfælde, f.eks. når den indsatte umiddelbart forinden gentagne gange inden for et kortere tidsrum har telefoneret til den pågældende.

Det fremgår af bekendtgørelsens § 5, stk. 1, at det er kriminalforsorgsområdet, som træffer afgørelse om de indsattes adgang til at telefonere.

Efter § 5, stk. 2, kan kriminalforsorgsområdet under hensyn til forholdene i den enkelte institution fastsætte regler om den praktiske gennemførelse af de indsattes ret til at føre telefonsamtaler, herunder om begrænsninger med hensyn til hyppighed og varighed af de indsattes telefonsamtaler under hensyn til de personaleressourcer, der medgår til at påhøre eller aflytte samtalerne. Regler om den ”praktiske gennemførelse” kan f.eks. indeholde begrænsninger med hensyn til, hvilke tidsrum på døgnet de indsatte kan telefonere.

I bekendtgørelsens § 6 er der indsat bestemmelser bl.a. vedr. indsatte med tilknytning til en rocker- eller bandegruppering. Har politidirektøren således i forbindelse med underretningen af kriminalforsorgen om, at en indsat skal udstå fængselsstraf m.v., oplyst, at den pågældende har tilknytning til en rocker- eller

bandegruppering m.v., eller er det på anden vis oplyst, at den pågældende har en sådan tilknytning, skal kriminalforsorgsområdet til brug for afgørelsen om, hvorvidt telefonsamtaler skal optages, påhøres eller aflyttes, sikre sig, at der foreligger de nødvendige oplysninger fra politiet om de omstændigheder, som er nævnt i straffuldbyrdslovens § 57, stk. 4. Dette fremgår af bekendtgørelsens § 6, stk. 2.

Har politidirektøren ikke oplyst noget om den indsatte tilknytning til en rocker- eller bandegruppering m.v. i forbindelse med underretningen om, at den pågældende skal udstå fængselsstraf m.v., vil kriminalforsorgen kunne have en formodning om et særligt gruppetilhørsforhold på baggrund af eksempelvis oplysninger fra dommen, fra tidligere ophold i kriminalforsorgens institutioner eller fra vedkommendes afsoning af den aktuelle straf, herunder hvis den pågældende selv har gjort opmærksom herpå overfor kriminalforsorgen.

Foreligger der – enten fra underretningen fra politiet om, at den indsatte skal udstå fængselsstraf, eller på anden vis - oplysninger fra politiet om, at politiet skønner, at den indsatte indtager en ledende eller koordinerende rolle i en rocker- eller bandegruppering, som står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, skal telefonsamtaler optages, påhøres eller aflyttes, medmindre det er åbenbart, at det ikke er nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til at forebygge kriminalitet.

Skønner politiet, at den indsatte tilhører ovennævnte persongruppe, skal der – i overensstemmelse med ovenstående - yderligere indhentes oplysninger om, hvorvidt det efter politiets opfattelse er åbenbart, at det ikke er nødvendigt af sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til at forebygge kriminalitet, at telefonsamtaler optages, påhøres eller aflyttes. Kriminalforsorgen vil derimod i almindelighed kunne lægge egne oplysninger til grund ved vurderingen af, om det er åbenbart, at det ikke er nødvendigt af ordensmæssige grunde at gennemlæse breve til og fra en indsat.

Navnlig i forhold til nærtstående personer vil der være en formodning for, at det er åbenbart, at de foreslåede foranstaltninger ikke er nødvendige at iværksætte af ordens- eller sikkerhedsmæssige årsager eller af hensyn til at forebygge kriminalitet. Dette gælder dog ikke nærtstående, der har tilknytning til den samme gruppering som den indsatte, hvor optagelse, påhøring eller aflytning af telefonsamtaler som det klare udgangspunkt vil skulle iværksættes.

I § 6, stk. 3, er der pr. 1. februar 2019 indsat en ny bestemmelse, hvor straffuldbyrdslovens § 57, stk. 5, om optagelse, påhør eller aflytning af telefonsamtaler af hensyn til kriminalforsorgens indsats mod radikaliserings og ekstremisme er gentaget. Der henvises i den forbindelse til pkt. 1.3 ovenfor, hvor straffuldbyrdslovens § 57, stk. 5, er omtalt.

Det følger endvidere af bekendtgørelsens § 6, stk. 3, at såfremt samtalen optages, påhøres eller aflyttes, skal samtaleparterne forinden gøres bekendt hermed, herunder om, at en optaget samtale efterfølgende kontrolleres.

Om kontrol af telefonsamtaler med den omtalte persongruppe, sletning af optagelser, krav til det sprog samtalen føres på og telefonsamtaler med advokater m.v., se § 6, stk. 4-6, i bekendtgørelsen.

2.2. Optagelse, aflytning og påhør i lukkede institutioner

Bekendtgørelsen indeholder nærmere regler om optagelse, aflytning og påhør af telefonsamtaler i lukkede institutioner, herunder bestemmelser om at visse telefonsamtaler ikke optages, aflyttes eller påhøres. Dette gælder således telefonsamtaler med personer, som de indsatte efter straffuldbyrdslovens § 56, stk. 1, kan brevveksle ukontrolleret med, samt forsvareren i en verserende sag om udskrivning fra forvaring. Om forvaredes adgang til at føre telefonsamtaler med bistandsværger henvises til § 9 i bekendtgørelse om bistandsværger.

Om de indsattes adgang til uoverværede telefonsamtaler med institutionens læge og vagtlæge m.v. henvises til bekendtgørelse om sundhedsmæssig bistand til indsatte i kriminalforsorgens institutioner og følgeskrivelsen hertil.

Af telefonbekendtgørelsen § 10, stk. 2, § 12, stk. 2, og § 13, stk. 3, fremgår det, at der i lukkede institutioner kan stilles krav om, at telefonsamtaler som optages, påhøres eller aflyttes, føres på et sprog, som den, der skal kontrollere samtalen, forstår. Om der skal stilles et sådant krav beror på en konkret vurdering af, om det i det enkelte tilfælde er forsvarligt at undlade dette. Dette vil f.eks. kunne være tilfældet, hvor en udenlandsk indsat telefonerer til en ægtefælle i hjemlandet, og der efter en konkret vurdering ikke er grundlag for at antage, at det giver anledning til ordens- eller sikkerhedsmæssige problemer, at der ikke stilles et sådant krav. Tilsvarende gælder, hvis der ikke vurderes at være ordens- eller sikkerhedsmæssige problemer i at undlade at stille et sådant krav i forhold til indsatte med en anden etnisk baggrund end dansk, som kun kan kommunikere med herboende familiemedlemmer på deres eget sprog.

Ordningen i lukkede fængsler og Københavns Fængsler med en generel tilladelse til at ringe til bestemte personer er reguleret i bekendtgørelsens §§ 13-17, jf. nedenfor pkt. 2.5.

2.3. Egne telefoner

Bekendtgørelsen indeholder også regler om de indsattes mulighed for at installere egen telefon på eget opholdsrum. Kun i åbne fængsler kan de indsatte få tilladelse hertil. Som hidtil gælder det samme for indsatte i udslusningsfængsler. At der er tale om "installation" indebærer, at bestemmelserne herom alene vedrører faste telefoner. Af genstandsbekendtgørelsen fremgår det, at indsatte ikke kan have mobiltelefoner i fængsler og arresthuse (bortset fra de fastmonterede mobiltelefoner, som de åbne fængsler administrerer).

2.4. Fastmonterede mobiltelefoner

Det er muligt for de indsatte i de åbne fængsler at leje en mobiltelefon, som er fastgjort i eget opholdsrum. Den indsatte skal anvende eget simkort eller betalingskort i telefonen. Dette er således ikke en overtrædelse af reglerne i genstandsbekendtgørelsen. Den indsatte afholder selv udgifterne til telefonering og betaler derudover for leje af telefonen, se § 9, 3. og 4. pkt. En indsat kan nægtes eller fratages adgangen til at anvende fastgjort mobiltelefon, jf. ovenfor under pkt. 2.1.

2.5. Korttelefonordninger i de lukkede fængsler og Københavns Fængsler

Bekendtgørelsens §§ 13-17 giver mulighed for i afsoningsafdelinger med almindeligt fællesskab i de lukkede fængsler og Københavns Fængsler at etablere særlige korttelefonordninger. Med disse ordninger vil de indsattes ret til at telefonere efter lovens § 57, stk. 1, i vidt omfang kunne imødekommes.

Ordningerne indebærer, at de indsatte kan få generel tilladelse til at telefonere til 10 forud godkendte telefonindehavere.

Etablering af en korttelefonordning forudsætter, at de tekniske – herunder samtlige sikkerhedsmæssige – krav til en sådan ordning er opfyldt, jf. bekendtgørelsens § 13, stk. 1.

Bestemmelserne i bekendtgørelsen §§ 13-17 indeholder nærmere regler for, i hvilket omfang, under hvilke forudsætninger og på hvilke vilkår m.v. sådanne ordninger kan etableres. Herudover indeholder bestemmelserne regler om kontrol med, at denne særlige adgang til at telefonere ikke misbruges. Af bekendtgørelsens § 14, stk. 1, fremgår det, at stikprøvevis kontrol af telefonsamtalerne skal ske hyppigt,

eller i øvrigt hvis dette konkret findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen.

Optagelser af telefonsamtaler slettes senest 6 måneder efter, at de er foretaget, jf. bekendtgørelsens § 17.

3. Skrivelse nr. 9080 af 31. januar 2022 om bekendtgørelse om adgangen til at telefonere for indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner, bortfalder.

Direktoratet for Kriminalforsorgen, den 13. juni 2022

JAKOB SCHIØLER